

Tematický plán

Úvod do kulturní antropologie

Dvouletý seminář ve 3. až 4. ročníku a septimě až oktávě

platí od 1. 9. 2008

2 hod/týden

Cíl semináře:

Z hlediska informačního vhodný doplňující (a syntetizující) seminář k studiu historie, kulturní historie, historie umění, jazykovědy, filosofie, práv, sociologie, psychologie, medicíny, biologie aj. - hlavním cílem je ovšem kultivace osobnosti a mravních i občanských postojů, orientace v postmoderním světě.

Období	Téma
1. rok	
Září	ANTROPOLOGIE – Charakteristika, vývoj a dílčí disciplíny oboru. Antropologie fyzická a kulturní. Archeologie, lingvistická antropologie, etnologie. Problematika kulturní vázanosti.
Říjen	KULTURA – Definice, rysy, funkce kultury. Kultura a společnost. Studium kultury v terénu – etnografie. Enkulturační, adaptace a kulturní změna. Etnocentrismus a kulturní relativismus.
Listopad	VÝVOJ ČLOVĚKA A KULTURY – Etologie primátů. Fylogenetický vývoj lidského rodu.
Prosinec	Pohlavní role. Biologická a kulturní danost pohlavních rolí. Mýtus o hermafroditovi. Pohlavní dominance a submisivita, machismus, sexismus, problematika emancipace.
Leden	Pohlavní role a stereotypy v naší kultuře. Panenky a vláčky – kořist a lovec – zboží a obchodník – kuchyně a svět – muž v domácnosti a manažerka.
Únor	Vývoj kultury a kulturní adaptace. Antropocentrismus, eurocentrismus.
Březen	Vztah člověka k přírodě a ostatním živočichům. Zvířata božská a ďábelská. Hypotéza Gaia.
Duben	KULTURA A JAZYK – Charakter, funkce a rysy jazyka. Lingvistika a její disciplíny. Etno- a sociolingvistika. Původ a vývoj řeči.
Květen	Mimozajazyková komunikace – „ŘEČ TĚLA“. Vnímání vlastního těla, image. Tělesný ideál v proměnách času.
Červen	Tělo v prostoru. Postoj jako výraz společenského statutu. Teritorialita, osobní vzdálenost. Gesta a mimika.

2. rok

Září	Kulturní dějiny lidského těla: od Samsonovy kštice po Achillovu patu.
Říjen	Tělo jako trofej – amulet – relikvie. Tělo zakrývané – zdobené – mrzačené.
Listopad	KULTURA A OSOBNOST – Psychologická antropologie. Sebeuvědomění a základní orientace osobnosti. Vývoj osobnosti, úskalí dospívání. Osobnost modální a abnormální. Národní povaha.
Prosinec	VZORY PŘEŽÍVÁNÍ – Vázanost na životní prostředí. Život společností lovců a sběračů. Společnosti vyrábějící potravu (kopaničáři, pastevci, život v městských společnostech, preindustriální města). Ekonomická antropologie, vzory práce, technologie a řídicí mechanismy. Rozdělování a směna statků, trh a obchod.
Leden	PROBLÉM SKUPINOVÉ SPOLUPRÁCE – Manželství a rodina, její formy a funkce. Monogamie, polygynie, skupinové manželství, levirát a sororát,... Svatba a rozvod.
Únor	SPOLEČENSKÝ ŘÁD – Věkové a sociální rozvrstvení společnosti – třídy, kasty apod. Politické organizace a společenská kontrola, formy politických systémů. Zákon, jeho definice a funkce, problém zločinu.
Březen	NÁBOŽENSTVÍ A MAGIE – Nadpřirozené síly a bytosti. Náboženské praktiky, rituály a obřady, magie a čarodějnictví – jejich funkce ve společnosti. Náboženství a kulturní změny, magie a věda.
Duben	UMĚNÍ – Umění v zrcadle kulturní antropologie (slovesnost, výtvarné umění, hudba, tanec...) Umění a magie.
Květen	BUDOUCNOST LIDSTVA – Mechanismy kulturní změny, akulturace a řízená změna, revoluce. Problematika modernizace a globalizace, jednotné světové kultury a kulturního pluralismu.

Literatura:

- doplňkově obecná literatura kulturně-antropologická z fondu školní knihovny:
 - Ivo T. Budil - Mýtus, jazyk a kulturní antropologie
 - V. Soukup – Dějiny sociální a kulturní antropologie
 - R. F. Murphy – Úvod do kulturní a sociální antropologie
 - C. P. Kottak – Cultural Anthropology
- k dílčím otázkám, příp. referátům etnografické, folkloristické, mytologické, kulturně-historické, psychologické aj. studie/monografie z fondu školní knihovny, např. díla J. G. Frazera, M. Eliada, K. Lorenze, J. Huizingy, E. Canettiho, S. Freuda, C. G. Junga, E. Fromma, Z. Wintera aj.

Požadavky:

- Aktivní účast na diskusích i při plnění dílčích úkolů ústních i písemných (individuálních i kolektivních – 2 známky), 1 samostatný klasifikovaný výstup za pololetí.

Vypracoval: Mgr. Fr. Stoček